

Aan: Minister Sophie Hermans
Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

14 februari 2025

Betreft: **Wind op land is geen vanzelfsprekende keuze**

Geachte mevrouw Hermans,

U zei onlangs: "We leven in een klein land waar we veel willen. Economische activiteit én schone energie, dat moet naast elkaar bestaan."
En dat kan ook.

Politieke keuze

De keuze hóé we schone energie opwekken, is een politieke. En die moet niet worden overgelaten aan de commerciële lobby van de windindustrie. Voorstanders van windturbines op land verzetten zich tegen strengere afstands- en geluidsnormen met het argument dat er dan 'geen ruimte' meer zou zijn. Maar waarom wordt de noodzaak van méér wind op land zo klakkeloos aangenomen? **Er is geen enkel onafhankelijk rapport waar dit staat.** Laten we samen en onafhankelijk onderzoeken of het ook anders kan.

Afstand?

Als zon- en windenergie elkaar moeten aanvullen, kunnen we de windenergie van de Noordzee halen, in plaats van deze tussen woningen te forceren ten koste van omwonenden, de leefbaarheid en de schaarse ruimte.

Nederland importeert al jarenlang elektriciteit uit Noorwegen. Die afstand was nooit een probleem. Waarom zou groene stroom van onze Noordzee dat ineens wel zijn? Zeekabels landen aan waar historisch de infrastructuur van hoogspanning al aanwezig is en kan dus prima in het binnenland gebruikt worden

Rechtvaardig?

Zèlfs al zou lokale windenergie goedkoper zijn dan elektriciteit van zee, of beter voor de balans op het net, **rechtvaardigt dat dan de maatschappelijke kosten?**

Uit buitenlands onderzoek blijken veel grotere hinderpercentages dan wat het RIVM vermeldt. En hinder betekent een grotere kans op ziekten, met name wanneer de hinder tijdens de diepe slaap optreedt, zoals bij windturbinegeluid het geval is. Na een klacht over deze desinformatie is niet adequaat -volgens de eigen klachtenprocedure van het RIVM- door het instituut gereageerd. Na een integriteitsklacht heeft het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI) hen daarop berispt.¹ Het RIVM verklaart nu op de site dat de wetenschappelijk resultaten tot 2020 zijn meegenomen. En dat zij slechts het Nederlandse beleid weergeeft.

Ondertussen blijven de GGD's de achterhaalde informatie aan bezorgde raadsleden vertellen en is het RIVM-standpunt in hoge mate leidend bij de uitspraken van de Raad van State.

De huidige hindercurve moet per direct uit de informatie voor bestuurders worden verwijderd vanwege de valse voorstelling van zaken: binnen 500 meter afstand heeft 79% slaapstoornissen, tussen 500 en 1000 meter 65 % en tussen 1000 en 1500 meter nog steeds 41%.

¹ <https://www.windwiki.nl/voor-bestuurders-expresinformatie-2/>

De WHO adviseert in de Night Guidelines maximaal 3% ernstig verstoorde slaap bij omwonenden van een industriële activiteit!

Ook de onderzoekers van het Nivel hebben toegegeven dat hun rapport op basis van 4-cijferige postcodes statistisch niet deugt.² Desondanks is het veelvuldig in de pers en zelfs in kamerbrieven misbruikt als argument, dat er geen relatie zou zijn tussen windturbines en gezondheid.

Niet wachten

Het proxy-onderzoek, waar het RIVM nu mee bezig is, laat nog op zich wachten. Maar Ú hoeft daar niet op te wachten, want het Duitse 'RIVM' heeft al wèl haar onderzoek klaar:

- . De WHO-norm van 10 % ernstig gehinderden wordt al bereikt bij 35 dB(A).
- . Bij de Nederlandse norm van 47 dB(A) blijkt het percentage ernstig gehinderden 48%.
- . Pas de afstanden aan vanwege de hoge percentages slaapstoornissen (meta-onderzoek) tot 2000 meter.

(zie voetnoot 1)

Beter voor de economie?

Het is ook maar de vraag of wind op land beter is voor de economie. Langdurige slaapverstoring door windturbines vermindert arbeidsparticipatie, concentratie op school, schaadt de gezondheid en zorgt voor woningwaarde daling. Bij uitvoering van alle RES-plannen zullen volgens TNO 1,6 miljoen huizen in 2030 in de hinderzone staan.³

Bovendien is windenergie op land onregelmatiger dan op zee en vraagt het dus om meer dure opslag en voornamelijk dure bijstook met fossiel gas en dus méér CO₂ uitstoot. In het Klimaatakkoord is grootschalige zon- en windenergie op land niet voor niets begrensd tot 35 TWh. Netcongestie wordt bij opwek met name veroorzaakt doordat wind op land moet worden ingevoerd in wat tot nu toe de 'haarvaten' zijn van ons net.

Daarnaast: méér wind op land kannibaliseert de mogelijkheden voor wind op zee. Vraag en aanbod moeten immers in balans zijn. En meer turbines tussen woningen propfen met een te korte afstandsnorm, om vervolgens overtollige energie van zee aan het buitenland te verkopen, dat is wel erg krom.

Taboe op import

De windindustrie heeft een taboe weten te creëren op import van groene energie, met als argument: 'We willen geen Poetin-gas'. Terwijl import van groene ammoniak en groene brandstoffen uit landen met veel zon en wind veel goedkoper is, je daarbij niet met een pijpleiding vastzit aan een leverancier en er genoeg vriendschappelijke zonnige landen zijn. Yara bijvoorbeeld heeft al een contract lopen voor import van groene ammoniak.

Volgens het CE-Delft onderzoek, o.b.v. 3 scenario's voor 2050, is volledig zelfvoorzienend zijn op het gebied van energie in 2050 **niet mogelijk**. Ook niet met 72 TWh kernenergie.

In het scenario met extra windturbines op land kan de importbehoefte dalen van 30% naar 25% van de totale energiebehoefte.⁴

De vraag is dus: weegt dat op tegen de hoeveelheid slaapverstoring en algehele ellende, die de daarvoor benodigde slechte windturbinenormen gaan opleveren voor de bewoners van méér dan 1,6 miljoen getroffen woningen? (zie voetnoot 3)

² <https://nlvow.nl/actueel/omwonenden-weer-buiten-beeld-nivel-over-gezondheid-bij-windturbines>

³ <https://www.tno.nl/nl/newsroom/2022/03/tno-brengt-impact-toekomstige/>

⁴ <https://ce.nl/publicaties/nut-en-noodzaak-extra-wind-op-land-in-2030-en-2050/>

Kortom,

U komt op voor het bedrijfsleven, maar laat u alstublieft niet meeslepen door de belangen van één sector, die winst ziet in wind op land en die door uw voorganger in de gelegenheid was gesteld om een sterke invloed uit te oefenen op de subsidievoorwaarden en de concept-windturbinebepalingen. Zoals het er nu voor staat kannibaliseert extra Wind op land de mogelijkheden voor Windturbines op zee.

Klimaatdoelen kunnen we op verschillende manieren halen, maar hóé we dat doen, is een politieke keuze. Die hoort niet in handen van de windlobby.

En let op: uw Nationale Burgerberaad is keurig samengesteld in verhouding met de inwoners van Nederland: man/vrouw-verhouding, leeftijd, opleiding, maar OOK het aantal burgers dat in steden en dorpen woont t.o.v. inwoners van het buitengebied. Daardoor zijn degenen, die de feitelijke overlast gaan krijgen zwaar in de minderheid.

Mensen, die zeggen dat *'WE bereid moeten zijn om offers te brengen'* wonen zèlf zelden binnen een straal van 2 km van een (kansrijke) windlocatie...

Om de klimaatdoelen te halen hóeven inwoners van het buitengebied helemaal geen offers te brengen! (zie voetnoten 4, ⁵ en ⁶).

Ons verzoek

Laat alstublieft **onafhankelijk** onderzoeken (bijv. door TNO) óf en hoe de klimaatdoelen gehaald kunnen worden zónder extra windturbines op land.

Uiteraard dachten en denken wij graag met u mee.

En ook al zei u reeds vaak, dat meer wind op land noodzakelijk is, het getuigd van moed, lef en trouw om, op basis van voortschrijdend inzicht, daarop terug te komen.

Een bezorgde groet,

Stichting Windalarm

en

NLVOW

W: www.hetkanmetgemak.nl

W: www.nlvow.nl

E: nederland@windalarm.org

E: info@nlvow.nl

Bijlage:

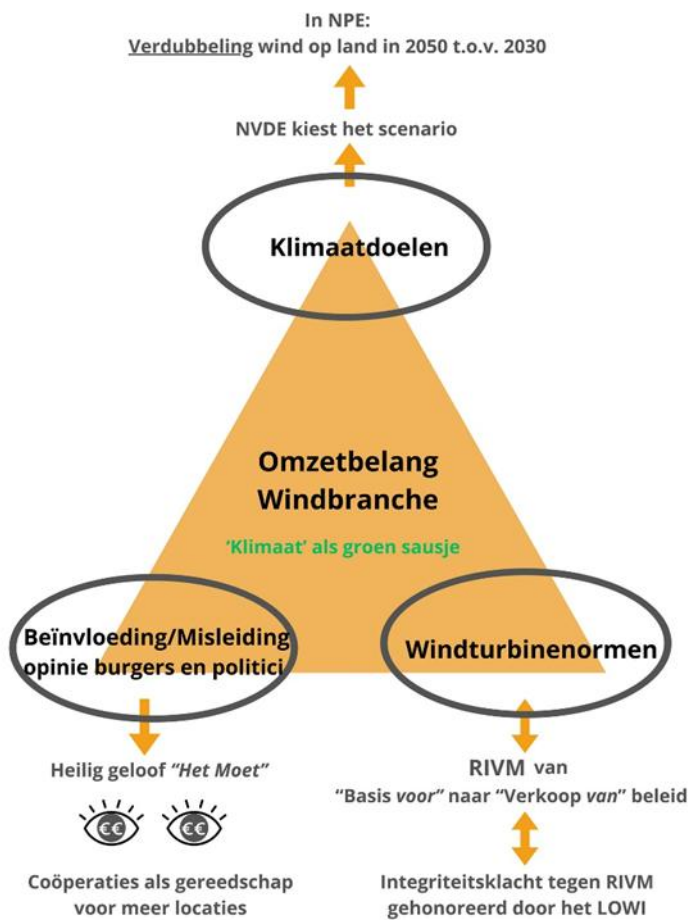
Brochure 'Energietransitie: Van omzet belang naar maatschappelijk belang'

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/04/22/achtergrondnotitie-tno-extra-opgave-elektriciteitsvoorziening-2030>

De NVDE, aangesteld als voorzitter en secretaris van de werkgroep "Extra Opgave", schreef namens deze werkgroep het rapport "Alles uit de Kast". Daarbij maakte zij selectief gebruik van dit TNO-onderzoek, resulterend in een tegengestelde conclusie aan wat wij uit dezelfde cijfers lezen. Het TNO-rapport bevestigt onze conclusie: Het kan met gemak, wind op zee en zon op dak.

⁶ <https://www.hetkanmetgemak.nl/>

VAN:

NAAR:

